

НАСТАВНИКЪ

ЗА

УЧИТЕЛИ И РОДИТЕЛИ

ИЗЛИЗА ВСЪКА НЕДѢЛЯ

Годишна цѣна дванайсетъ лева
или 60 гр., шестмѣсечна шестъ
лева или 30 гр., отдѣленъ брой
30 стотинки, безъ приложеніето

№ 9.

Подписката се приема въ редак-
ціята при типографіята
на Р. И. Блъскова
въ Варна.

Варна, 2-й Мартъ 1881 год.

СЪДЪРЖАШЕ: Кратки педагогически свѣденія (продъл. урокъ V). --- Варненското вечерно училище. --- Уставъ на варн. вечерно училище. --- Нѣколко думи за времето. --- Една отъ сжщественинѣ причини за появяваніето на заразителнитѣ болѣсти. --- Млѣкото като храна. --- Общото образование въ Гръция. --- Феріевъ законъ за основнитѣ училища въ Френско. --- „Каквото повишало такова се и озвало“.

Кратки педагогически свѣденія за народнитѣ учители.

(По Д-ра Фридриха Диттеса)

(Продълженіе отъ УРОКЪ V.)

Наглядно учение

Отъ венчко горѣ-изложено за наглядното обучение трѣба да забѣлѣжимъ, че това обучение не е нѣкоя машиналностъ или „чиста абстракция“, както не-като нѣкои да кажатъ, а методъ по който най-сполу-чливо и основателно могатъ да се вкоренятъ въ дѣ-тето познаніята и да се развие неговата умственна дѣятелностъ. На кжео да кажа: да развие въ ученици-тѣ наблюдателната способностъ, чрезъ която елемен-титѣ на познаніята твърдо и здраво ще се вкорѣнятъ

и ще могат да образовать лесно основнитѣ представленія отъ които ще се съставя рѣчта на ученицитѣ.

Учителя трѣба да обърне вниманіето си на слѣдующитѣ поясненія, които му указватъ като какъ трѣба да се държи съ преподаваніето на наглядното обучение.

Най-напредъ той не трѣба да начене наглядното обучение тъй систематично както му са предписва отъ програмата или отъ учебника, а напротивъ пужно е да намѣсти дѣцата, да са запознае съ тѣхъ да имъ даде нужнитѣ наставленія за поведеніето въ училището, въ къщи и другагѣ, да имъ разкаже нѣкоя кратка исторійка за нѣкой достъженъ предмѣтъ или нѣкоя приказница, да ги попита: какъ е името му, на колко е години, дѣ живѣе, баща, майка имали? и тъй нататѣкъ.

Собственно колко време трѣва да са занимава съ наглядно обучение, това различни педагози разно опредѣлятъ; тъй едни казватъ, че достаточнѣ е двѣ години, други пъкъ подраздѣлятъ матеріала на наглядното обучение строго научно на курсове и прч. По нашето мнѣніе наглядното обучение да се слѣдва до постигваніето на ученицитѣ въ средни учебни заведения безъ всѣкакво распредѣленіе или послѣдователно назначеніе за какво именно да са говори и колкото са може всестранно развитіе да са даде на дѣтскитѣ сили. Тука трѣба да забѣлѣжимъ за тѣзи учители, които отъ много любовь къмъ нѣкой предмѣтъ (често отъ туй, че най-добри го знаятъ и приготвили), обичатъ подъ редъ нѣколко пѣти и на пространно да обесняватъ на дѣцата върху единъ предмѣтъ. Съ това тѣ забравятъ, че съсредоточаваніето вниманіето на дѣцата дълго време върху единъ предмѣтъ може да ги умаломощи умствено и да имъ вроди разсеянность. Учителя постоянно трѣба да се старае да възбуди въ ученицитѣ самодѣятелность и да имъ дава време на дълго и широко да си показватъ ми-

слитѣ върху предмѣта; той не трѣба да ги прикъсва съ забѣлѣжката си: „туй не трѣба да са каже така“. Нека дѣцата са отклонятъ до нѣйдѣ си отъ дадената тема на бѣседата, за да разкажатъ какво сѣ видѣли, чули, исплатили; нека при названіе на предмѣта да присѣдинятъ названіето на какъвъ да е признакъ или дѣйствието на този предмѣтъ и т. н., — въобще главната цѣль на всѣкой урокъ може да бѣде достигната и като са отстранява отъ уроцитѣ. Освенъ това свободното и не принужденото искажаніе на ученицитѣ своитѣ мисли ще може да запознае учителя съ тѣхнѣя душевенъ животъ и дѣятелность да имъ поправи погрѣшкитѣ, да имъ поясни и увеличи познаніята, да възбужда и да унѣжава тѣхната наблюдателность.

Разбира се, че при наглядното обученіе външното въспрїятіе преобладава, нѣ вътрѣшния духовнѣй животъ на дѣтето не по-малко са затрогва отъ различни страни. Дѣтето фактически се запознава съ дѣятелността на своитѣ душевни сили, — съ дѣятелността на паметта, въспоминаніята, мисленіето, чувствата и волята. Въ нравственно отношеніе, наглядното обученіе може много да повлияе за развитіето въ дѣцата прилѣжаніе, любовъ къмъ порядѣка, умѣренностьта, състраданіе къмъ слѣпцитѣ, глухитѣ и др., какъ да си вардятъ здравіето както и здравіето на другитѣ. При наглядното обученіе представляватъ се тѣй сѣщо не малко случая за *религиозни* разкази. Заедно съ това при разгледваніето предмѣтитѣ и природнитѣ явления, учителя може да има богато срдѣство за възбужданіе и развитіе въ дѣцата *прекрасното* чувство. За тѣзи цѣль твърдѣ е полезно да са въвеждатъ въ наглядното обученіе достижими за дѣцата стихотворенія, които да заучаватъ наизустъ; това ще даде възможность сѣщевременно за развитіето на паметта, поетическо чувство и рѣчьта. Тѣй сѣщо може да даватъ на дѣцата при наглядното обученіе гатанки, които да са отнасятъ къмъ познатитѣ имъ предмѣти, а тѣй сѣщо

и прости басни и т. н. т. статійки съ повѣствователно съдържаніе. Ако отпослѣ при четеніето дѣцата срѣщнатъ нѣкоя статійка, за която вече нмѣ е било говорено, то тѣ много ще са радватъ и повече ще запратъ вниманіето си върху тѣзи нѣща въ статійкитѣ, които са отнасятъ собствено къмъ язка.

Варненското вечерно училище.

Народното образование е силата, която движи и направлява вой да е народъ по едно направленіе твърдѣ полезно за него въ всеко едно отношеніе. Тѣзи не-тина е съзната отъ всички образовани народи и силно са стремятъ да я осмъществятъ, колкото са може по-тѣчно въ народнія организмъ. Отъ туй сж са появили разни учрежденія, които иматъ главна цѣль — распрѣскваніето на полезни и необходими за презъ живота познанія въ народната масса. Съ таквази цѣль сж: публичнитѣ популярни чтенія, общитѣ и частни библіотеки, вечернитѣ и недѣлни училища, читалищата и мн. др. отъ които съ нѣкои-си бѣхме са едобили и опитали ползата нмѣ още на турското време. Сега при тѣзи си широка граж, свобода *тѣзи благородни и благотворителни учрежденія намѣсто да развиваме и отваряме*, ній са предадохме и увлекохме въ разни дружества и клубове, които рѣшително никаква полза неприясятъ на народа, а служатъ само за нравственното и матеріалното разваляніе на личности, членове на тѣзи клубове. Ній не щемъ тука да показваме съ примѣри, защото факта е очевиденъ. Да додемъ на думата си. У насъ при сегашнитѣ условия, въ каквито сж поставени училищата, мжчно можемъ сполучи какво-годѣ улущеніе на народното образование, ако ній не са стреснемъ и устроимъ тѣзи учрежденія, които са предназначаватъ собствено за тѣзи частъ отъ народа, която послѣ дневнитѣ си заниманія

и житейски грижи, желае да си поотпочине, развлече и удовлетвори същогодишните си душевни потребности. Ний виждаме, че нашите еснафи и сички работни хора, послѣ затваряніето на дюгенитѣ си, търчатъ право въ кръчмата, рѣдко въ къщи, и то само за вечеря, че пакъ въ кръчмата. Защо това правятъ? Дали е за пиянство или за другъ нѣкой порокъ, съвсѣмъ не; ний знаемъ, че между приходящитѣ въ кръчмитѣ има такива хора, които сами продаватъ вино или иматъ въ къщата си доволно. Слѣдователно това което влѣче умореніе и убѣхтаніе работникъ въ кръчмата е само развлеченіето, чрезъ което той, като чловѣкъ, ще може да си набави щогодишъ и за душевния животъ, който тоже иска развитіе и даже по-силенъ е въ своитѣ стремленія и потребности отъ колкото физическія.

Подканени отъ тѣзи мисли, тукашнитѣ учители отъ реалното училище, настояха за урежданіето на едно вечерно училище, което е вече въ пълнія си вървежъ на преподаваніето, и което са посѣщава близо отоколо 60 слушатели. Освенъ това въ Вечерното училище са държатъ и бесѣди по различни предмѣти за публиката. Ний, като похваляваме г-да учителитѣ отъ реалното училище за благородната имъ рѣвностъ да помогнатъ на младежитѣ, душевно желаемъ всякаквъ успѣхъ и добъръ напредѣкъ въ занятіята.

УСТАВЪ

на

Варненското вечерно училище.

І. Цѣльта на Веч. Училище.

§ 1. При Варненската Реална Гимназія са учредява едно вечерно училище за Българскитѣ младежи, подъ надзора на учителитѣ отъ сѣщата Гимназія.

§ 2. Цѣльта на това училище е да запознае младежитѣ съ по-необходимитѣ познанія за презъ живота

§ 3. Предметитѣ на това училище са опредѣляватъ отъ учителитѣ съобразно съ цѣльта на училището.

II Управленіето на училището.

§ 4. За управленіето на училището са съставя едно настоятелство отъ посѣтителитѣ; състояще отъ три члена: председател, писарь-касierer и икономъ.

§ 6. Длъжностинѣ на председателя сж: 1) да приканва по възможности по-много слушатели; 2) да надзирава дисциплината и поведеніето имъ и 3) да бжде посредственникъ между учителитѣ и слушателитѣ.

§ 6. Писаря е длъженъ да държи списъкъ на слушателитѣ, да записва и приема спомошествованіята въ общия тефтеръ и да отпуща разноснитѣ подиръ съдържаніето на училището: като осѣтленіе и отопленіе, съ расписка на иконома.

§ 7. Иконома е длъженъ о време да доставя сичко потрѣбно за училището и на всѣки двѣ недѣли да представя отчетъ за разноснитѣ въ настоятелството.

III Слушателитѣ на училището.

§ 8. Всѣкой който желай има право да бжде слушатель на вечерното училище.

Забѣлѣжка: а приематъ са слушатели и отъ други народности, препоржчани отъ настоятелството.

§ 9. Слушателитѣ са подчиниватъ на слѣдующитѣ условія:

1) Да са явяватъ на опредѣленія часъ, въ който са почнува преподаваніето.

2) Пушеніето тютюнъ въ салата на преподаваніето, както и взаимното разговораніе въ време на преподаваніето сж запрѣтени.

и 3) Злѣ препоржчанчтѣ и съ укоризнено поведеніе, младежи не могатъ да бждатъ слушатели въ това училище.

IV Съдържаніето на училището.

§ 10. Вечерното училище са съдържа отъ ежемѣсечната платка на слушателитѣ и отъ волнопожертвованія.

§ 11. Мѣсечната платка по настоящему е два франса бро-

ени непрѣменно при записваніето, като получва за това квитанція за внесената сума.

I Забѣлѣжка: мѣсечното спомоществованіе са измѣнява по одобреніето на всичкитѣ слушатели.

II Забѣлѣжка: Паритѣ, които сж би икономисали отъ спомощест. и пожертвованіята ще са употрѣбятъ за книги, които съ време оставатъ на библиотеката на Варн. Реална Гимназія.

§ 12. Спомоществованіето не са връща обратно на слушателя, ако той престане да посѣщава уроцитѣ или са отстрани за недоброто си поведеніе

V. Занятіята на вечерното училище.

§ 13. Вечерното училище е отворено всѣки дѣлниченъ день отъ 7 — 9 часа по Евранѣйски послѣ пладнѣ.

§ 14. Вънъ отъ опредѣленото време за занятіе, никакво събраніе въ Гимназіята не може да бжде позволено безъ разрѣшеніето на Директора.

§ 15. Тѣй ѣкщо никой нѣма право да остава въ Гимназіята слѣдъ свършваніето на преподаваніето.

§ 16. Освѣнъ уроцитѣ по опредѣленитѣ предмѣти въ Вечерното училище са допушатъ и бесѣди, както отъ слушателитѣ, тѣй и отъ учителитѣ.

§ 17. На бесѣдитѣ могатъ присѣтствува и частни лица които не сж членове на това дружество.

Забелѣжка: Бесѣдитѣ на частни лица трѣба предварително да са извѣстни за това на учителското тѣло.

VI Общи положенія.

§ 18. Устава са подлага на разглѣжданіе отъ Дирекціята на Гимназіята.

§ 19 Измѣненія или допълненія може да направи общото събраніе на слушателитѣ.

НѢКОЛКО ДУМИ ЗА ВРЕМЕТО.

Приближавалъ са Великденъ на 1860-та година, настанжалъ вече Априлъ, а снѣга още лежалъ на

полето, по видимоу, нищо не показвало, че скоро ще повѣе живителното пролѣтно диханіе. Но ето че подухналъ пролѣтній вѣтрецъ, и природата са пробудила: настанали топли, ясни дни, и ній посрѣщнахме свѣтло Христово Воскресеніе така, както несме го срѣщали отколѣ: при топълъ вѣтрецъ, при ясно небо и зазеленяла мурава въ градинитѣ. Премнна пролѣтътъ; настѣпни лѣто: ту дѣждъ валяло, ту силно пекло; подиръ лѣтото дошла и есень, нъ такава есень, каквато въ Русія у Петербургъ отколѣ не бивала. Пстина, чѣсто по цѣлѣхъ педѣля валили дѣждове; нъ бивали и такива ясни дни, съ каквито не могло би да са похвали и нѣкое лѣто; въ половина октомврія дрѣвесата въ нашитѣ градини още бѣха натруфени съ разни цвѣтнѣ листа.

А извѣстно не всѣкога тѣй скоро, нечакана настаяла пролѣтъ; не всѣкога тѣй дълго са протакала есень. Отъ какво ли става това? Отъ какво природата на времени като че забравя, че вече е време да подухне и пролѣтенъ вѣтрецъ и да са разцвѣтятъ лалетата? Само слънцето не отстъпва отъ назначенитѣ нему отъ Провидѣніето закони; оно са показва на ержгозора и са скрива задъ него въ точно опредѣлено време (което показватъ календаритѣ); колкото са приближава лѣтото, днитѣ ставатъ постоянно по-дълги, а нощитѣ по-къси, и въобще лучезарното слънце не отстъпва ни на една стѣпка отъ мѣстата, показани въ псчисленіята на астрономитѣ, които опредѣляватъ времето на неговото изгрѣваніе и захожданіе, съ такава голѣма точностъ, съ каквато единъ механикъ не е въ състояніе да псчисли ходѣтъ на паровата машинна. Нъ съвсѣмъ друго е дълото на времето. Законитѣ по които са промѣнява времето, не сж въ състояніе да псчислятъ и астрономитѣ. Попитайте когото обичате отъ великитѣ астрономи: „добро ли ще бѣде утрѣ времето“, и той не ще може да отговори на това питаніе.

Науката за времето или *метеорологіята* съставлява

единъ отъ най-обширнитѣ клонове въ естествовѣденіето, нѣ въ сжщото време тя е и една отъ неговитѣ най-малко обработени отрасли, — ето защо тя и приноси не толкозь обилна жетва.

Подиръ време, може би, ще са открие възможность да са пресмѣта състояніето на времето за едно определено мѣсто, нѣколко дни напредъ; нѣ въ нашето време това е още невъзможно. Да поразгледаме обаче, съ какви срѣдства може да са достигне това, да можемъ опредѣли състояніето на времето нѣколко дни напредъ, на пр., за Европа. Едно отъ главнитѣ срѣдства са заключаватъ въ това, да устроимъ по всичкитѣ направленія въ Европа, на разстояние на всѣки 15 мили, станції (обсерваторіи) за нагледваніе на времето (метеорологически наблюденија), да съединимъ всичкитѣ станції помежду съ електрически телеграфъ и да препоручимъ тѣя наблюденија на люди добросъвѣстни и свѣдущи. Тогавъ само ще са открие възможность за срѣдния Европа да опредѣляватъ доста вѣрно напредъ, какво ще бѣде времето подиръ нѣколко дни.

Това мнѣніе има за основаніе, че промѣната на времето зависи отъ състояніето и движеніето на въздуха, отъ влажността и посоката на вѣтъра, които отъ своя страна зависятъ съ теченіята на въздуха, които сж извършуватъ надъ повърхнината земна, които, ту са съединяватъ, ту са кръстосватъ едно съ друго, и съ това производятъ въ едно мѣсто на земната повърхнина топлота, въ друго студъ, въ друго дѣждъ, въ друго гратъ и снѣгъ.

Мисълта за метеорологически обсерваторіи е подало слѣдующето учреждение въ Америка; именно по брѣговетѣ на сѣверна Америка има електрически телеграфъ за да предупреждаватъ корабокрушеніята; напр. увѣдомляватъ пятдесетъ мили надалечъ, че въ еди кое мѣсто са наченва ураганъ, че върви по еди-коя посока; съ еди каква скорость.

Електричеството върви поскоро отъ вѣтъра, затова

извѣстіето доходя во время, и корабътъ взима за своята безопасностъ нужнитѣ мѣри за предпазваніе.

Безъ съмнѣніе, таква обсерваторіи могатъ да принесатъ голѣма полза на науката за времето; само съ тѣхното учреденіе ний ще ся запознаемъ по-отблизу съ вѣтъра и съ самото време, защото отъ една страна науката за времето, или да кажемъ съ языка на науката, за *метеорологіята*, е основана на неизмѣнни закони, които могатъ да бѣдатъ опредѣлени съ голѣма точностъ; отъ друга страна — различни безпрестанно измѣняющія са причини развалятъ тия закони.

Ний ще са помѣнимъ да изложимъ колкото са може просто и ясно, както тия закони, така и причинитѣ, които ги измѣняватъ.

Една отъ сжщественнитѣ причини за появяваніето на заразителнитѣ болести.

Науката, която брачи съ исполнителни крачки въ атмосферата на тъмнината (невѣжеството), е направила такива успѣхи и откритія, които поражаватъ нашето въображеніе, и които за първъ пѣтъ са показватъ за нѣщо невѣроятно на онѣзи смъртни, които ненадѣйно не сж срѣцнали лице въ лице съ тѣзи откритія. Какво сж мислили онѣзи, на които за първъ пѣтъ слушатъ да имъ са разказва, какво земята са върти? Колко е мѣчно да повѣрваме, че тѣзи малки блѣскави точки, отъ които, въ тъмната нощъ, е обилано небето т. е. звѣздитѣ, сж громадни слънца, които въ милиони пѣти сж по-голѣми отъ нашата планета — земята. Венчеко това за насъ е невѣроятно, а въ сжщото време то е съвършено вѣрно.

По този сжщия начинъ е вѣрно и това, че ний въ нашата стая живѣемъ обиколени отъ цѣла една гора микроскопически (недостъпни за просто око) растенія. Всѣкоя една прашичка, която за насъ е по-добръ видима, когато оставимъ въ една тъмна стая, презъ една дупчица (аралжъ) да проникватъ слънчевитѣ зари, избобатава цѣла кшчица напълнена съ много обита-

тели отъ растителнія и животинскія мѣръ. Въ всяка капка вода тѣй живѣятъ въ безчисленно множество. Нѣй поглѣщама милиарди такива малки животни съ храната си отъ въздуха и водата. Тѣзи малки микроскопически животни сж едни микроскопически гжбички, наречѣни бактеріи.

Бактеріитѣ сж наймалкитѣ отъ вѣщкитѣ органически — микроскопически смѣства. Тѣй напълватъ най-долнія слой на ежпнія въздухъ, като плаватъ въ него въ видѣ на цѣли облаци, незамѣтни за насъ понеже сж много малки. Макаръ че тѣй вѣщкитѣ поглѣщама отъ насъ не сж вредни за здравіето ни, нѣ има и такива, които по-малко дружелюбно са относѣтъ къмъ чедовѣчеството. Нѣ какво лошо тѣй могатъ да направѣтъ на чедовѣка, когато сж до толкова ничтожно малки?

На това можемъ да отговоримъ слѣдующето: Въобразете си, че тѣзи гжбички (бактеріи), вслѣдствие на нѣкои условія, попадѣха въ чедовѣческія организмъ, гдѣто и намѣрѣватъ благопріятна за тѣхното развитіе почва. Сега да положимъ че една бактерія, въ продълженіе на единъ часъ може да са раздѣли на двѣ части, да даде двѣ бактеріи, тѣзи двѣ, подиръ единъ часъ ще дадѣтъ четири бактеріи и т. н. т. така, щото чрезъ едно подобно постепенно размножаваніе чрезъ 24 часа, казанитѣ бактеріи ще са увеличатъ до 16,000.000, а подиръ двѣ деенонощія тѣзи ще дадѣтъ 380 биліона бактеріи. Е, читателю кажи сега, като какво мислите, да стане съ нашето тѣло, когато въ него почнатъ да са расхождатъ тѣзи до толкова бърже размножающіи са смѣства, когато тѣй наченатъ съ насъ да си дѣлятъ кислорода на кръвьтъ и бѣлтѣчнитѣ вѣщества, които влизатъ въ състава на нашето тѣло? Тогава тѣзи ничтожни смѣства, ще наченатъ да угрожаватъ и да задаватъ страхъ не само на отдѣлни личности, които ще ги завлѣхѣтъ при мъртвѣтѣ, но и на цѣли маси отъ чедовѣчеството. Тогава са появява това, което нѣй българитѣ наричае зараза, епидемія, като холера, чума, дифтиритъ (гърлица), лоша припка, и най-послѣ сипаницата, която въ послѣдно времѣ, безъ всякой консерваторски агитаціи, си спечели право на пълно гражданско право въ варненскія округъ.

Нѣй Българитѣ въобще сме привикнали причинитѣ на вся-

кой едно заболяване да ги товаримъ на простудата, като освобождаваме безъ всякой едно мито другата най-важна причина на нашето заболяване. Нашитѣ организми страдаятъ най-много отъ прахъ, отъ нечистота на въздухътъ, нечистота на нашитѣ жилища и отъ недостатъка на слънчева свѣтлина въ нашитѣ стан; даже едвамъ шо опранитѣ дрѣхы, ній сме привикнали да ги затваряме влажни въ съндуци, отъ гдѣто ги нагъваме на тѣлото си, безъ да знаемъ, че всичкитѣ тѣзи условия при които ній живѣемъ, сж най-благопріятнитѣ за развитіето на гжбичкитѣ — бактеріи, защото тій само най-много тамъ са развитъ, гдѣто нѣма достаточное количество чистъ въздухъ, и гдѣто е по-вече влажно и тъмно. Ето за какво ній трѣба да обърнемъ особено вниманіе на нашитѣ жилища и да не даваме на нашитѣ невидими врагове всичкитѣ сгодности за да ни трепятъ като мухи.

И. Мавровъ.

Млѣкото като храна.

Наумѣте си, какво единъ чловѣкъ, надаренъ съ умъ пронацателенъ, който обаче не е наблюдавалъ растеніето на младенеца, не е забѣлѣжвалъ вървеніето му отъ самото рождение до онова време, когато дѣтето става вече юноша, — и въобразете си, шо би отговорилъ такъвъ чловѣкъ, ако бихте му разказали слѣдующето: Това мѣничко същество, което са нарича младенецъ, до нѣкога ще стане възрастенъ чловѣкъ, ще расте на дебелина и ширина, ще става по-голѣмъ и по-тежкъ. Нѣжнитѣ кости на тѣлото му (които въ началото не сж кости, а хрущели) постепенно ще са вкоравяватъ и нагчаватъ, малко по-малко ще станатъ по-голѣми и по-тежки. Това същото ще стане и съ мускулитѣ, които привождатъ въ движеніе коститѣ, и они такожде ще са увеличатъ по обема си въ массата и въ растяганіето. Това самото ще са извърши съ ушитѣ, съ носа, съ устата, въобще съ главата съ снагата и съ краката; на кжео да кажемъ: сѣби членъ отъ това мѣничко тѣло ще са развива и усвършенствува до тогава, до като дѣтето не израсте, та са превърне въ възрастенъ чловѣкъ.

Чудновати би са показали, безъ съмненіе, такива думи на челоуѣка, който не е опознатъ съ тѣя явления по опитъ, недо-вѣрчиво би си поклатилъ главата въ отговоръ на нихъ. Още по-вече би са удивилъ, той даже би са присмѣлъ на васъ, ако вѣй би притурили, още че порастваніето, тлѣстината, развитіето, уголѣмяваніето на обема и на тегилото произхождатъ отъ това, че младенца смуче сокъ, називаемій млѣко, и че изъ тая бѣла влага са изработватъ всичкитѣ части, които образуватъ подра-стающето тѣло.

Лема, възразилъ би той, въ млѣкото са намира мѣсо? Лема може изъ млѣкото да са образуватъ кости? Лема млѣкото може да са превърне въ косми, ногти и зѣби? Може ли да са повѣр-ва, че изъ млѣкото са образуватъ очитѣ, рѣцѣтъ и позѣтъ, бу-зѣтъ, клѣбикитѣ и всичкитѣ други части отъ тѣлото?

Да! всичко това е справедливо, вкѣтъ въ тѣлото на бо-зайничето са крѣ цѣла фабрика, която произвожда не само по-мянхѣтъ по-горѣ, но и още по-вече отъ това. На нея са изра-ботватъ кости и косми, зѣби и ногти, мѣсо и кръвъ, жили, нерви, кожа, сокове още и вода; и всички тѣя разнообразни вещества са изготавляватъ отъ млѣко, и въ първитѣ дни на дѣтскія жи-вотъ само изъ едно млѣко.

Каква е тая чудна фабрика? Колко сж въ нея парови котли, валове (цилиндри), колелета и пр. и отъ какво сж направени тѣя удивителни снаряди? Не сж ли направени тѣ отъ стомана, дръво, чугунъ, злато, или може бити изъ драгоценни камъне?

Нъ нищо такова не са намира у тая фабрика. Сичкитѣ искусствени фабрики, които сѣбѣме въ живота, нѣматъ при-лика съ нея. И трѣба да притуримъ, че това никакъ не е съ-вършенно устроена фабрика; напротивъ, она сама са развива, става по-голѣма и по-тежка, точно така, както и тѣлото на мла-денца. Въ тая фабрика нѣма ни жѣлѣзо, ни стомана, ни злато, ни сребро, ни колела, ни лостове; напротивъ, фабриката сама устроява себе си изъ онова сжщо млѣко, което нѣе дѣтето.

Така, храненіето на челоуѣка е толкось много удивително и чудесно, щото нѣй, ако не би било едно отъ обикновеннитѣ явления, и за това не би обръшало на себѣ тѣврдѣ малко на-шето вниманіе, то нѣй би могли да кажемъ: какво значи разума

на най-разумния чловѣкъ, проникателността на най-проницателния, мъдростта на най-мъдря въ сравненіе съ една капка отъ майчиното млѣко! Майчиното млѣко — не е друго освѣнъ просто млѣко. Просто сръдство за храненіе, което въ сжщностъ е само частъ отъ жизненната дѣятелностъ на чловѣческото тѣло.

Слѣдующия членъ пренечатваме изъ „В. Гласъ“, който го преважда отъ „Cour. d'Orient.“

Общото образование въ Гърція.

Гърція, относително до общото образование, занимава едно отъ първитѣ мѣста между европейскитѣ народи. Въ едно пространство по-малко отъ четиридесетъ години числото на училищата и ученицитѣ е станало десетъ пѣтя по-голъмо. На 1835 числото на първоначалнитѣ училища възлизаше само на 170 и числото на ученицитѣ на 7000. Дѣсетъ години по-послѣ, числото на училищата достигна до 430 и числото на ученицитѣ до 35000. На 1874 имаше вече 1130 училища и 71000 ученици. Послѣдния докладъ на министерството на просвѣщеніето показва, че днесъ въ Гърція има 1194 първоначални училища съ 1206 учители и 79114 ученици. Отиватъ на училище 65 на сто отъ всичкитѣ мъже дѣца. На всѣки 747 жители се пада по едно училище. Повечето отъ общинитѣ иматъ по двѣ училища, и сръдното число ученици въ всѣка община е 279. За първоначалнитѣ училища се изживяватъ въ годината 1612000 франга, отъ които правителството дава само 160000 франга, остатокъ го тѣглятъ общинитѣ. Доходитѣ на общинитѣ възлизатъ на 7740000 франга и тѣ изживяватъ за училищата си една шеста частъ отъ три свои доходи.

Второстепенното и висшето образование са даватъ въ училищата които се тамъ наричатъ: еллинески гимназии. Въ първитѣ са преподава: законъ божій, гърцкия и латинскія езици, географія, исторія, аритметика, геометрія и френскія езикъ. Въ гимназиитѣ са преподава освѣнъ горѣказанитѣ предмети и математика, физика, химія, и филозофія.

Числото на еллинескитѣ училища е 136, въ които пре-

подаватъ 280 учителя на 764; ученика. Гимназиитѣ сж 18 съ 120 учителя и 2460 ученика. И тия училища са обдържатъ отъ общинитѣ; държавата дава само 587000 франга на еллинскитѣ и 470000 на гимназиитѣ помощъ.

Университета въ Атина са отвори на 1841, въ него имаше тогава 292-ма ученици; днесъ тамъ има 1250 ученика. Въ него има четири факултета: медицинскія съ 28 учителя, правовѣденіето съ 19 учителя, философскія съ 16 учителя, и богословскія факултетъ съ 4 учителя. На университета се прибавени една астрономическа обсерваторія, една ботаническа градина, болница и една библиотека съ 120000 тома книги. До сега въ тоя университетъ сж се учили повече отъ 10000 ученика, отъ които 1219 сж станали доктори на медицината, 1342 на правото, 296 фармацевти, 170 са свършили философскія и 28 богословски факултети.

Интересно е оше да са види произхожденіето на всичкитѣ тия ученици; тѣ сж били именно: 2689 отъ Морея; 1579 отъ собственна Гърція; 655 отъ гърцкитѣ острови; 550 отъ Ионійскитѣ острови; 470 отъ Епиръ; 322 отъ Тесалія; 320 отъ Македонія; 355 отъ Цариградъ и Тракія; 322 отъ Кандія; 27 отъ Кипръ; 414 отъ Азія; 282 отъ Египетъ и Сирія; 57 отъ Ромхія; 19 отъ Германія; 18 отъ Западна Европа. Тоя университетъ има единъ годишенъ доходъ отъ 290000 франги, колкото недостигатъ за неговото обдържаніе тегли ги съкровището.

Феріевъ законъ за основнитѣ школи у Френско.

Предъ нѣкое си време министерството на просвѣщеніето поднесло законъ върху задължителното обученіе у Френско, и отъ тоя законъ ний привеждами по-главното: „Сичкитѣ мъже и женски дѣца, които навършватъ 6-та си година, трѣба да ходятъ въ училището до 13-та имъ година. У сѣкоя община има едно училищно настоятелство, съставено отъ кмета, училищенъ надзирателъ, отъ учителитѣ и нѣколкома отъ родителитѣ, които избере общинскія съвѣтъ, нагледва дѣцата, какъ отиватъ въ училището. При захващаніето на годината настоятелството натъкмява списъкъ за дѣцата които сж отъ 6 до 13-годишна възраст, и питатъ първо родителитѣ имъ, щели да проведатъ дѣцата си у нѣкое общо или частно училище, или пъкъ ще ги учатъ у дома си. Сѣки учитель и учителка било у правителственно или частно нѣкое училище, трѣба да държи списъкъ на ученицитѣ, за да са прочита сѣки денъ и да са знае доходкатъ ли въ училището или не. Ако би нѣкое дѣте да не доде три —

четири пкти въ мѣсеца, безъ оправдателна причина, тогава бащата на туй дѣтѣ ще са повика отъ училищното настоятелство, което ще му изтългува кои сж неговитѣ длѣжности спрямо училището. Ако ли това са повтори и потрети, тогава името на тоя баща, призваніето и занаята му са написва на едно обявление, което са залѣнява при вратата на общинскія домъ. Слѣдъ туй ако би дѣтето му пакъ остане отъ училището, тогава баща му са повишава на сждъ, който го осжда споредъ престѣпленіето. Като оправдателни причини за отекствіето отъ училището са зематъ само болестъ, или смъртъ въ кѣщи, ако би училищѣ сж раскаляни и не може да са премине, или у, отъврѣдни нѣкои случаи. За сичко това настоятелството ще дава своето опѣненіе. Инакъ, по молбата на родителитѣ, настоятелството може да дава на нѣкой ученикъ отпущъ до двѣ недѣли, но за повече отъ 15 дни трѣба да има и дозволеніе отъ училищния надзирателъ. По-надълго време единъ ученикъ може да са освободи изъ училището отъ окржното настоятелство, прѣдъпладиѣ или слѣдъ пладиѣ, и то такива, които има да извършватъ нѣкои кѣрски работи, или нѣкъ да поработватъ у нѣкой си фабрика. Дѣца, които са учать у дома си, отъ време на време трѣба да идватъ на общо испитаніе, споредъ училищната программа, на министерството. Ако ли са види, че такива дѣца нищо не научили у дома си, тогава родителитѣ имъ, касто са рече и по-горѣ, са наказватъ отъ страна на общинскія сждъ. („Прос. Гласн.“)

„КАКВОТО ПОВИКАЛО ТАКОВА СА П ОЗЪВАЛО.“

(Народна пословица)

Нѣкой си Визировъ отъ Габрово издалъ обявление за напечатваніе книгата, на Джона Стюарта Блѣни, която е като приложеніе на списаніето „Наставникъ.“ Ній, наистина, много са чудимъ и дивимъ на сегашнитѣ наши книгосписвачи и преводачи и неможемъ си обясни, като какво имъ е отношеніето къмъ развиваніето на бѣдната ни книжнина? Да ли тѣ четятъ и слѣдятъ, като списвачи, за сички появива до сега съчиненія, преводи и др. или нѣкъ са заразени отъ бокошата слѣшота, та невиджатъ какво има около тѣхъ напечатано. Тѣй по сметката на този Визиревъ, който незабѣлѣжилъ напечатани, нѣколко листа отколѣ, заелъ са да превожда и кани спомощници, за сѣщата книга. Помислени сега читателю, да ли такива хора, хранибоже като Визировъ, виждатъ по-нататѣкъ отъ носа си?!